

2. ROZWÓJ ZAINTERESOWAŃ

Zainteresowania stanowią ważny aspekt osobowości, ponieważ aktywizują i ukierunkowują działalność człowieka. Według definicji A. G u r y c k i e j (1964, s. 8 - 9): „Zainteresowanie jest to właściwość psychiczna, która przybiera postać ukierunkowanej aktywności poznawczej o określonym nasileniu i przejawia się w wybiórczym stosunku do otaczających nas zjawisk, tzn.: 1) w dostrzeganiu określonych cech, problemów; 2) w dążeniu do ich poznania, zbadania, rozwiązania oraz 3) w przeżywaniu różnorodnych uczuć (pozytywnych lub negatywnych) związanych z brakiem, nabywaniem i posiadaniem wiedzy”.

Zainteresowania dzieci i młodzieży uzewnętrzniają się w różnych postaciach. Badania nad zainteresowaniami prowadzone są zazwyczaj w dziedzinie czytelnictwa, filmu, życzeń zawodowych, upodobań przedmiotowych w szkole⁶⁴. Jak wynika z tych badań, zainteresowania wraz z rozwojem

---

⁶⁴ Przykładowo można wymienić następujące pozycje: A. Przeclawska *Książka, młodzież i przeobrażenia kultury*. Warszawa 1967, PZWS. — A. Kulik *Upodobania filmowe dzieci*. Warszawa 1964, Wyd. UW oraz *Z badań nad popularnością filmu i upodobaniami filmowymi młodzieży szkolnej*. W: „Materiały do nauczania psychologii”, pod red. L. Wołoszynowej, seria II, t. 4, 1969. — B. Horoszowska *Badania nad kształtowaniem się życzeń zawodowych młodzieży klas VII szkół podstawowych*. „Psychologia Wychowawcza” 1959, nr 3.

dzieci ulegają przeobrażeniom. W okresie dorastania, na skutek postępującego rozwoju fizycznego i fizjologicznego, doskonalenia się wszystkich funkcji psychicznych, a zwłaszcza procesów myślenia i wzrastającej orientacji w życiu społecznym, przeobrażenia w dziedzinie zainteresowań są wyraźne. Zmienia się nie tylko kierunek zainteresowań, lecz także następuje ich zróżnicowanie i pogłębienie.

W przeciwieństwie do okresu poprzedzającego dorastanie, kiedy dzieci łatwo, ale i dość powierzchownie interesują się wszystkimi otaczającymi je zjawiskami, młodzież dorastająca koncentruje się już na pewnych określonych dziedzinach, a poszczególne jednostki angażują się nawet bardzo silnie w wybraną przez siebie dziedzinę.

Do zagadnień, które dla młodzieży stają się interesujące, należą następujące grupy:

1) zagadnienia związane z rozwojem życia psychicznego, sferą osobistych przeżyć i doznań, wzrastającą samowiedzą i samoświadomością oraz rozwojem własnej osobowości;

2) zagadnienia wynikające z rozwoju społecznego młodzieży (związane z przynależnością do grupy rówieśniczej, wybranej organizacji, klasy szkolnej, wpływające z konieczności wyboru zawodu itp.);

3) zagadnienia powstające na tle wzrastającej potrzeby obcowania z osobami innej płci (przeżycia seksualne, uczuciowe, moralne);

4) zagadnienia związane z przyswajaniem wartości kulturowych, koniecznością dokonania wyboru i wykrystalizowania światopoglądu.

Poza tymi ogólnymi kierunkami zainteresowań, które cechują w mniejszym lub większym stopniu wszystką dorastającą młodzież (w naszym kręgu cywilizacyjnym), wiek dorastania przynosi ze sobą różnicowanie się zainteresowań poznawczych, kształtujących się na podstawie nauki szkolnej lub działalności pozaszkolnej, a zależnych od kierunku wychowawczego, krystalizujących się uzdolnień lub też innych różnorodnych wpływów kulturowych. W klasach licealnych zaczynają się w sposób widoczny różnicować zainteresowania przedmiotowe: humanistyczne, przyrodnicze, matematyczno-fizyczne itp. Ponadto u wielu młodocianych zarysowują się żywe zainteresowania różnymi dziedzinami życia, które nie są objęte programem nauczania szkolnego. Są to zainteresowania techniczne (np. radiotechnika, modelarstwo lotnicze lub nawigacyjne, mechanika itp.), artystyczne (muzyka, plastyka, teatr, choreografia), krajoznawcze, sportowe i wiele innych. R. Dyoniziak (1965, s. 46), na podstawie badań nad młodzieżą licealną, wyróżnia u niej cztery grupy zainteresowań: 1) zainteresowania związane z przedmiotami szkolnymi, które się dobrze zna i lubi; 2) zainteresowania związane z ważniejszymi wydarzeniami politycznymi i naukowo-technicznymi na miarę światową (zastosowanie energii atomowej, wynalazki techniczne, loty kosmiczne); 3) za-

interesowania „prywatno-rozrywkowe” (sport, jazz, kino, teatr, turystyka oraz „hobby”); 4) zainteresowania intymne: światopoglądowe, uczuciowe, seksualne.

W zainteresowania swoje młodzież wkłada zazwyczaj wiele pasji i potrafi je kultywować mimo poważnych przeszkód. Zbyt silnie angażujące zainteresowania są niekiedy poważną przeszkodą w pracy szkolnej, a ponadto stanowią groźbę zbyt jednostronnego rozwoju osobowości. Ogólnie jednak pojawienie się zainteresowań należy oceniać jako zjawisko pozytywne z wielu względów. Rozbudzone zainteresowania ułatwiają wybór zawodu i stwarzają szanse bardziej efektywnej pracy w umiłowanej dziedzinie. Doświadczenia zdobywane w toku zaspokajania zainteresowań pogłębiają wiedzę i kształtują osobowość, a zabiegi z tym związane zużywają nadwyżkę energii, która w tym wieku mogłaby być łatwo skierowana na niepożądane tory. Dlatego też wskazania wychowawcze idą w kierunku budzenia, rozwijania i wzbogacania zainteresowań młodzieńczych.

Krystalizujące się zainteresowania młodocianych w określonym kierunku przejawiają się w przynależności do kółek przedmiotowych w szkole, do organizacji pozaszkolnych, zaspokajających dany rodzaj zainteresowania, w organizowaniu sobie odpowiedniej działalności na terenie domu, w rozczytywaniu się w literaturze poruszającej określone problemy z danej dziedziny.